

**ESTIMAREA EVOLUȚIEI INDUSTRIEI
ÎN TRIMESTRUL IV 2009
PE BAZA ANCHETELOR DE CONJUNCTURĂ**

- noiembrie 2009 -

ESTIMAREA EVOLUȚIEI INDUSTRIEI ÎN TRIMESTRUL IV 2009 PE BAZA ANCHETELOR DE CONJUNCTURĂ

Metodologie

Comisia Națională de Prognoză realizează trimestrial o Anchetă economică de conjunctură în sectorul industrial, prin care, pe baza răspunsurilor agenților economici intervievați, referitor la nivelul producției industriale, a comenzilor, stocurilor și prețurilor, pot fi elaborate prognoze pe termen scurt.

Ancheta economică se bazează pe un eșantion realizat pe baza bilanțurilor contabile și un chestionar, ambele fiind elaborate în cadrul Comisiei Naționale de Prognoză.

Eșantionul este alcătuit după o metodologie bine determinată, bazată pe metoda de sondaj pe grupe de natură stratificată la care s-a ținut cont de dimensiunile întreprinderii (număr de personal), ponderea grupei în producția ramurii industriale ca și de ponderea ramurii în total producție industrială.

Pentru anchetele de conjunctură realizate în anul 2009 s-a stabilit un eșantion de 567 agenți economici din sectorul industrial, fiind rezultatul unei rate de sondaj de 12% și furnizând o rată de acoperire de peste 74%.

Spre deosebire de celelalte sondaje pe termen scurt (sondaje realizate de INS și BNR) care au la bază aprecierea de către cei intervievați a tendinței de evoluție prin încadrarea sa în categorii ca *ascendent*, *stabilitate*, *descendent*, operându-se cu solduri conjuncturale, prezenta anchetă abordează încadrarea evoluției fiecărui indicator în plafoane de creștere/descreștere prestabilite, permițând astfel o cuantificare sub formă de procent a tendințelor viitoare.

Intervalele luate în considerație ca fiind posibile pentru creștere sau scădere sunt stabilite avându-se în vedere evoluțiile de până acum și cele viitoare ale unor parametri.

Principiul de calcul folosit la dezvoltarea anchetelor conjuncturale în cadrul Comisiei Naționale de Prognoză are la bază metoda ponderărilor succesive, care ține seama de modificările structurale ale producției, stocurilor sau comenzilor folosindu-se vectori de coeficienți calculați trimestrial care corectează datele de început de an.

Pentru o evaluare complexă a opiniei agenților economici rezultatele anchetei sunt comparate cu realizările din perioadele anterioare, fie cele publicate de Institutul Național de Statistică, fie cele din anchetele de conjunctură anterioare, după cum se specifică la fiecare indicator.

Tendențe generale

Potrivit sondajului de conjunctură realizat în trimestrul IV 2009, situația economică în sectorul industrial se va caracteriza, în viziunea agenților economici, printr-o creștere a producției industriale la nivel de trimestru. În ceea ce privește cifra de afaceri și productivitatea muncii se prevede o continuare a trendului ascendent care a fost înregistrat în trimestrul III:

	- % -		
	trim II 2009/ trim I 2009	trim III 2009/ trim II 2009	trim IV 2009/ trim III 2009
1. Producție industrială	8,8%	0,6%	1,5%
2. Cifra de afaceri – total	9,7%	3,9%	4,0%
intern	10,3%	4,6%	3,7%
extern	7,9%	3,5%	3,8%
3. Stocuri de produse finite	5,3%	-7,0%	-4,8%
4. Productivitatea muncii	15,2%	4,4%	3,8%
5. Numărul mediu de salariați	-4,6%	-3,5%	-2,3%

Sursa: prelucrări CNP pe baza datelor INS; pentru trimestrul IV rezultatele din anchetele de conjunctură

Analiza răspunsurilor agenților economici la nivelul trimestrului IV a indicat, în cazul producției industriale, o continuare a creșterii dinamicii acesteia, fiind al treilea trimestru consecutiv de majorare a volumului pentru acest indicator. Acest fapt va determina pentru întreg anul 2009 o reducere mai mică a producției industriale față de așteptările inițiale.

Cifra de afaceri în volum, pe total industrie, va continua tendința de creștere din cel de-al treilea trimestru al anului (la o amplitudine apropiată de cea din trimestrul anterior), evoluție care se prevede a fi echilibrată între piață internă și cea externă.

În ceea ce privește stocurile de produse finite, acestea se estimează ca în trimestrul IV să scadă cu circa 5%, față de trimestrul anterior, iar la nivel de an se prevede o creștere de 4%.

Numărul mediu de salariați a înregistrat un trend descendent de la începutul anului, previzionându-se și pentru trimestrul IV o reducere a acestuia cu 2,3% față de trimestrul anterior. Astfel, ajustările personalului angajat la nivelul anului 2009 sunt anticipate a ajunge la -12,4% față de anul 2008 și, avându-se în vedere reducerea amplitudinii declinului producției, se preconizează o creștere a productivității muncii cu 11,7%.

Analiza estimărilor agenților economici pentru trimestrul IV 2009 față de trimestrul III arată o îmbunătățire a activității economice din industrie, chiar dacă efectele crizei mondiale încă mai persistă.

Deși rezultatele la nivel de an rămân în mare parte negative, pentru ultimul trimestru al anului, comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut, care reprezintă de altfel și debutul efectelor crizei economice mondiale,

doar cifra de afaceri și numărul de salariați mai indică reduceri în evoluțiile din această perioadă.

Creșterile de competitivitate se vor face, în continuare, în opinia agenților economici, mai ales prin reduceri de personal (-13,7%), ceea ce va determina și creșterea record de productivitate din acest trimestru.

- % -

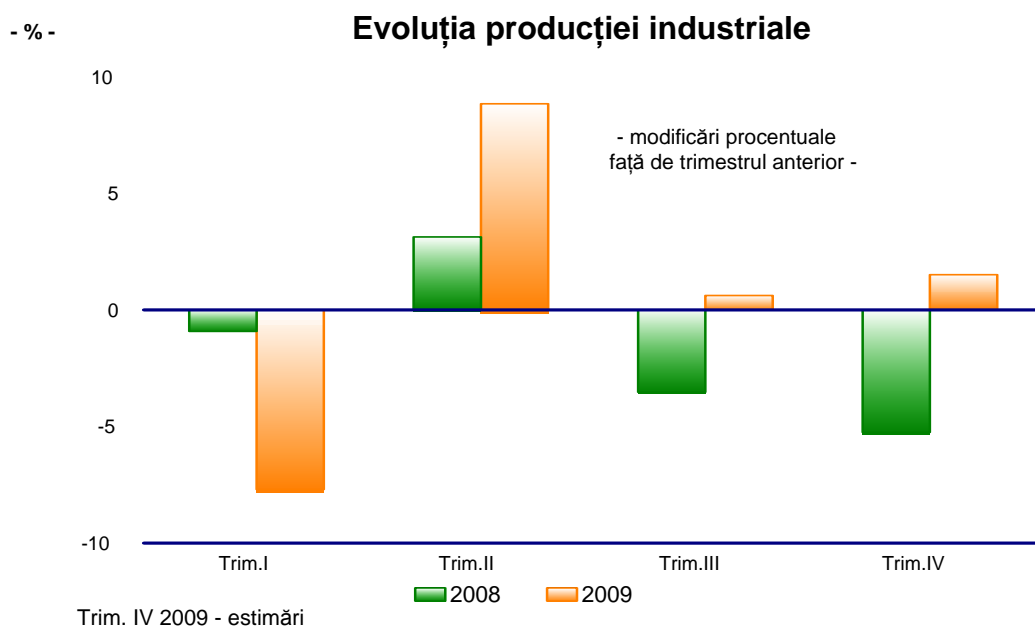
	trim III 2009/ trim III/2008	9 luni 2009/ 9 luni 2008	trim IV 2009/ trim IV 2008	Anul 2009/ Anul 2008
1. Producție industrială	-4,2	-8,5%	2,6%	-5,8%
2. Cifra de afaceri – total	-14,8	-18,2%	-5,8%	-15,2%
➤ intern	-22,6	-23,7%	-13,6%	-21,2%
➤ extern	4,0	-6,3%	11,6%	-2,1%
3. Stocuri de produse finite	12,4	2,3%	10,2%	4,0%
4. Productivitatea muncii	15,8	8,0%	23,5%	11,7%
5. Numărul mediu de salariați	-14,2	-11,9%	-13,7%	-12,4%

Sursa: prelucrări CNP pe baza datelor INS; pentru trimestrul IV rezultatele din anchetele de conjunctură

Principali indicatori rezultați din anchetele de conjunctură în sectorul industrial

Producția industrială

Producția industrială a înregistrat la nivelul trimestrului III al anului 2009 o ușoară creștere de 0,6% față de perioada anterioară, nivel foarte apropiat de cel anticipat în ancheta anterioară (0,0%), iar la nivel de nouă luni reducerea a fost de 8,5% (9,0%, nivel anticipat de agenții economici).

Analiza conjuncturală pentru cel de-al patrulea trimestru al anului curent, elaborată pe baza sondajului la nivelul agenților economici, indică posibilitatea ca în această perioadă producția industrială să înregistreze o creștere de circa 2,6% față de trimestrul similar al anului anterior, iar la nivel de an se preconizează o reducere de 5,8%, datorată contracției cererii, mai pronunțată în cazul pieței interne față de cea externă.

În structură, sunt de remarcat trei situații distincte în evoluțiile viitoare ale ramurilor industriale:

- ramuri care recuperează la sfârșit de an din diminuarea producției din primele nouă luni ale anului, cum ar fi: fabricarea băuturilor, fabricarea substanțelor și a produselor chimice, fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice;
- ramuri care nu par a fi fost afectate în mod substanțial de criza financiară și care își vor continua trendul ascendent și în trimestrul al patrulea, așteptându-se la nivel de an la valori pozitive față de anul anterior, cum ar fi: prelucrarea lemnului, tipărirea și reproducerea pe suport a înregistrărilor, fabricarea echipamentelor electrice, dar și fabricarea autovehiculelor de transport rutier;
- ramuri care nu reușesc să depășească efectele crizei și ale căror niveluri de producție vor rămâne la valori reduse: industria extractivă, industria metalurgică, industria ușoară și chiar industria altor produse din minerale nemetalice (materiale de construcții), industria mobilei.

Cifra de afaceri

Important de remarcat în evoluția volumului cifrei de afaceri este relansarea acesteia începând cu trimestrul II 2009, evoluție ce a continuat în trimestrul III și va continua, în opinia agenților economici și în ultimele trei luni ale anului. Astfel, după o creștere de 3,9% în trimestrul III, față de perioada anterioară, se așteaptă o nouă majorare cu 4,0% în trimestrul IV față de perioada iulie – septembrie, ceea ce denotă încrederea agenților economici în continuarea relansării piețelor interne și externe.

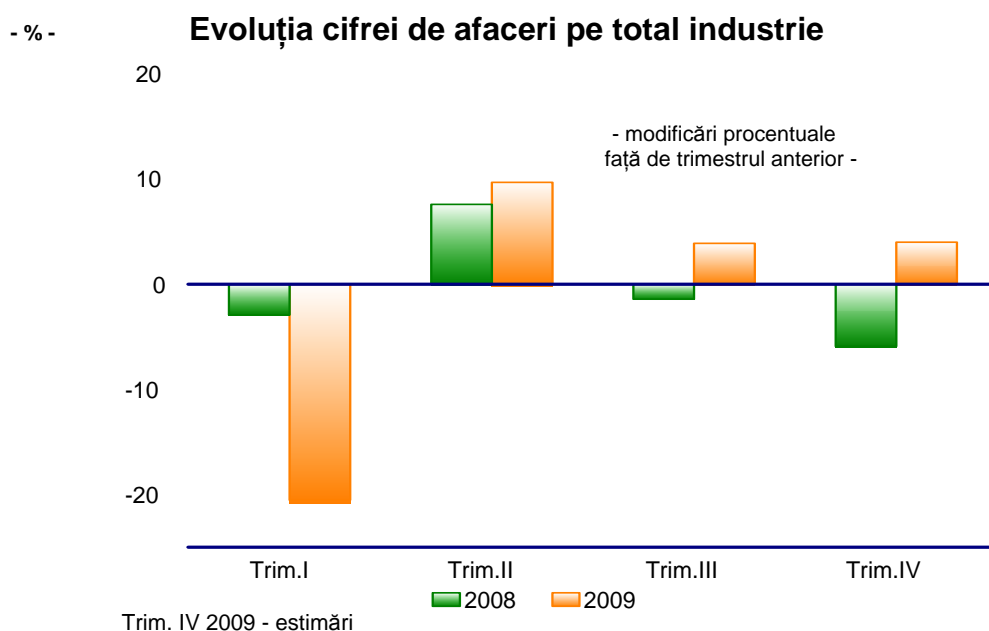
La nivelul trimestrului III al anului 2009, comparativ cu trimestrul similar al anului anterior, s-a înregistrat o reducere a volumului cifrei de afaceri pe total industrie de 14,8%.

Ramurile care au înregistrat dinamici pozitive la nivelul primelor nouă luni ale anului, în cazul acestui indicator, au fost: fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice, fabricarea altor mijloace de transport, fabricarea produselor farmaceutice de bază și a preparatelor farmaceutice, extracția minereurilor metalifere, fabricarea autovehiculelor de transport rutier.

Scăderi importante ale cifrei de afaceri, pentru perioada menționată se pot aminti pentru: industria metalurgică, fabricarea produselor din tutun, fabricarea produselor de cocserie și a produselor obținute din prelucrarea țiteiului, industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, fabricarea altor produse din minerale nemetalice.

În ceea ce privește tendința cifrei de afaceri pentru trimestrul IV al anului curent, agenții economici estimează o scădere a acesteia cu 5,8%, comparativ cu perioada similară, valoare ce va conduce la nivel de an la o

reducere de circa 15,2%.

Cifra de afaceri pentru producția industrială livrată pe piața internă a înregistrat la nivelul trimestrului III 2009, comparativ cu trimestrul anterior, o creștere de 4,6%, iar la nivel de nouă luni reducerea a fost de 23,7%, reducere mai accentuată decât cifra de afaceri pe total industrie cu 5,5 puncte procentuale.

Conform estimărilor agenților economici, în trimestrul IV 2009, cifra de afaceri a producției destinate pieței interne se așteaptă să își continue dinamica pozitivă față de trimestrul anterior (3,7%).

Pentru trimestrul al patrulea se prevede o reducere de 13,6% pentru acest indicator, față de perioada similară, scădere atenuată față de situația înregistrată în trimestrul III (22,6%). Pentru anul 2009 prognoza indicată de agenții economici în cazul cifrei de afaceri pe piața internă duce la o reducere a acesteia de 21,2%.

Cifra de afaceri pentru producția industrială livrată pe piața externă a crescut la nivelul trimestrului III 2009 față de perioada similară cu 4,0%, iar la nivelul primelor nouă luni scăderea a fost de 6,3%.

Anticipările agenților economici din eșantion indică la nivelul celui de-al patrulea trimestru al anului curent o creștere de 3,8% comparativ cu trimestrul anterior, ceea ce înseamnă că volumul cifrei de afaceri destinată pieței externe va fi în trimestrul IV cu 11,6 % peste cea din trimestrul IV 2008, indicând astfel o revenire a cererii externe, ceea ce se va reflecta probabil și în evoluția exportului total de bunuri.

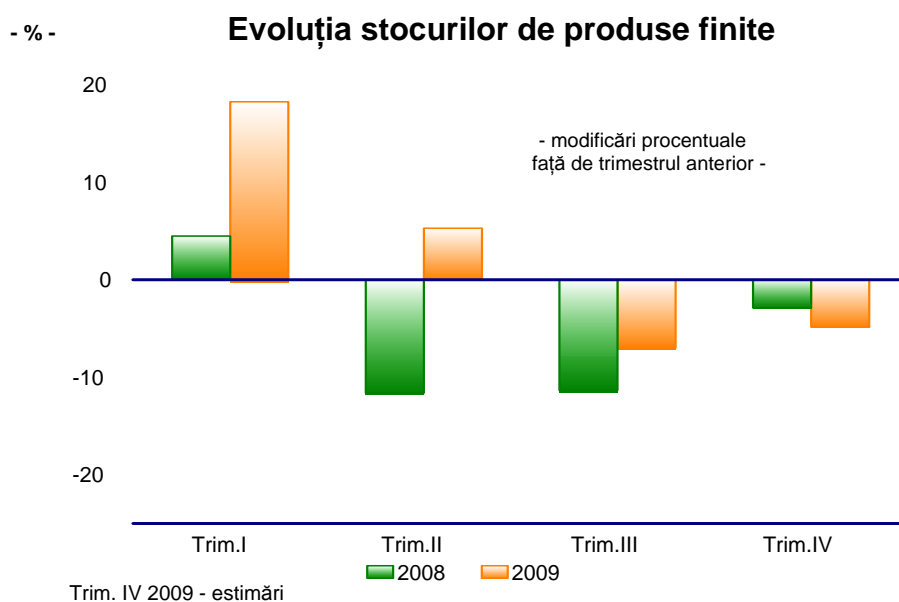
Această evoluție a cifrei de afaceri pe piața externă va conduce la nivelul anului curent la o reducere de doar 2,1%.

Stocurile de produse finite

Stocurile de produse finite au înregistrat la nivelul celui de-al treilea trimestru al anului 2009, față de perioada anterioară o scădere de 7,0%. La nivelul primelor nouă luni, față de perioada similară, se poate menționa o ușoară creștere de 2,3%.

Pentru trimestrul IV 2009, agenții economici apreciază că stocurile de produse finite se vor reduce cu 4,8% față de perioada iulie - septembrie 2009, iar raportând la perioada similară a anului trecut se prevede o majorare de 10,2%, valoare situată sub cifra înregistrată în trimestrul III (12,4%, comparativ cu trimestrul III 2008).

La nivelul anului curent, prognoza stocurilor de produse finite indică o creștere de circa 4%.

Stocurile de materii prime

Se așteaptă ca în trimestrul IV 2009, stocurile de materii prime să înregistreze o creștere cu 1,9%, comparativ cu perioada iulie - septembrie 2009, situație diferită de perioada similară a anului 2008, când aceste stocuri au înregistrat o scădere cu 2,2%.

Aceste estimări ale agenților economici par a fi în concordanță cu așteptările acestora de creștere a producției industriale. Nu mai puțin important este faptul că această majorare vine după 4 trimestre de reduceri succesive.

Evoluția stocurilor de materii prime

- modificări procentuale față de trimestrul anterior (%) -

	trim. I	trim. II	trim. III	trim. IV
2008	0,6%	-0,5%	0,4%	-2,2%
2009	-2,8%	-2,8%	0,5%	1,9%

Sursa: date rezultate din anchetele de conjunctură ale CNP

Gradul de utilizare a capacității de producție

În perspectiva trimestrului IV 2009 se așteaptă, conform răspunsurilor agenților economici care fac parte din eșantion, ca gradul de utilizare a capacităților de producție aflate în funcțiune să se situeze la aproape 68%, nivel superior celui înregistrat în ultimele două trimestre, dar inferior celui din perioada similară a anului 2008.

Gradul de utilizare a capacităților de producție

- modificări procentuale față de trimestrul anterior (%) -

	trim. I	trim. II	trim. III	trim. IV
2008	76,9%	80,1%	76,9%	69,1%
2009	69,8%	66,8%	67,2%	68,0%

Sursa: date rezultate din anchetele de conjunctură ale CNP

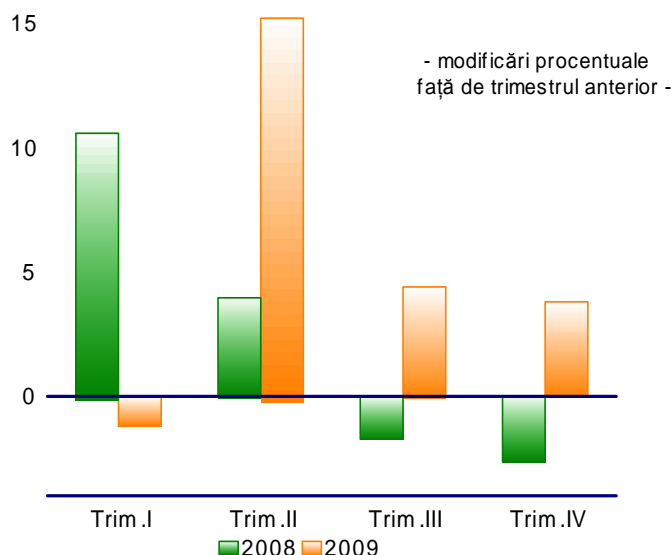
Productivitatea muncii

În concordanță cu evoluțiile producției industriale și efectivului de salariați din industrie, productivitatea muncii a înregistrat în primele 9 luni al acestui an o creștere cu 8,0% față de perioada ianuarie – septembrie 2008, pe baza unei reducerii masive de personal din industrie, mult peste contracția producției industriale.

Din luna martie s-a înregistrat o creștere a productivității muncii cu 5,7% față de luna corespunzătoare a anului anterior, trend ascendent ce a continuat și în trimestrul III, productivitatea ajungând în luna septembrie 2009 față de septembrie 2008 la cel mai ridicat nivel din acest an, respectiv 17,8%.

- %-

Evoluția productivității muncii

Trim. IV 2009 - estimări

Pentru anul 2009 agenții economici apreciază că productivitatea muncii va înregistra o creștere cu 11,7% comparativ cu anul 2008, ca urmare a eforturilor acestora de a compensa efectele crizei financiare prin creșterea eficienței.

Costul unitar real cu forța de muncă

Costul unitar real cu forța de muncă în industrie a înregistrat la nivelul trimestrului III față de perioada similară a anului trecut o scădere de 3,4%, iar pentru primele 9 luni ale anului se observă o creștere cu 2,8% față de perioada ianuarie – septembrie 2008 datorită faptului că salariului brut real (deflatat cu IPP) a înregistrat o creștere de 10,0%, peste creșterea productivității muncii în această perioadă.

Pentru trimestrul IV se așteaptă să se înregistreze pentru acest indicator o scădere de 2,9% comparativ cu trimestrul anterior și cu 15,8% față de perioada octombrie – decembrie 2008.

În aceste condiții, la nivelul anului 2009, costul unitar cu forța de muncă va înregistra o scădere cu 2,3% față de anul anterior.

Numărul de salariați

În ceea ce privește efectivul mediu de salariați, în perioada iulie – septembrie 2009, comparativ cu perioada iulie – septembrie 2008 s-a înregistrat o scădere de peste 220 mii persoane, ceea ce reprezintă o reducere cu 14,2% față de media trimestrului III 2008.

Efectivul salariaților din industrie - medie trimestrială -

	- mii persoane -			
	trim. I	trim. II	trim. III	trim. IV
2008	1595,9	1586,6	1559,7	1514,8
2009	1452,9	1386,4	1338,1	1306,7

În perioada octombrie – decembrie 2009, comparativ cu perioada similară a anului anterior, agenții economici estimează că numărul mediu de salariați va fi de circa 1300 mii persoane, ceea ce reprezintă o scădere cu circa 13,7% față de media trimestrului IV 2008.

La nivelul anului 2009 se preconizează că scăderea numărului mediu de salariați va ajunge la circa 12,4% față de anul 2008.

Dinamica numărului de salariați

- modificări procentuale față de trimestrul corespunzător (%) -

	trim. I %	trim. II %	trim. III %	trim. IV %
2008	-2,5	-3,0	-3,5	-5,0
2009	-8,9	-12,6	-14,2	-13,7

Volumul creditelor

Datele obținute din sondajele de conjunctură pentru sectorul industrial, indică pentru trimestrul IV al anului 2009 o creștere a volumului creditelor acordate agenților economici din industrie cu circa 1,0%, comparativ cu trimestrul III 2009.

Pentru *creditele restante* se preconizează că acestea vor înregistra în perioada octombrie - decembrie o creștere de circa 11,8% față de trimestrul anterior.

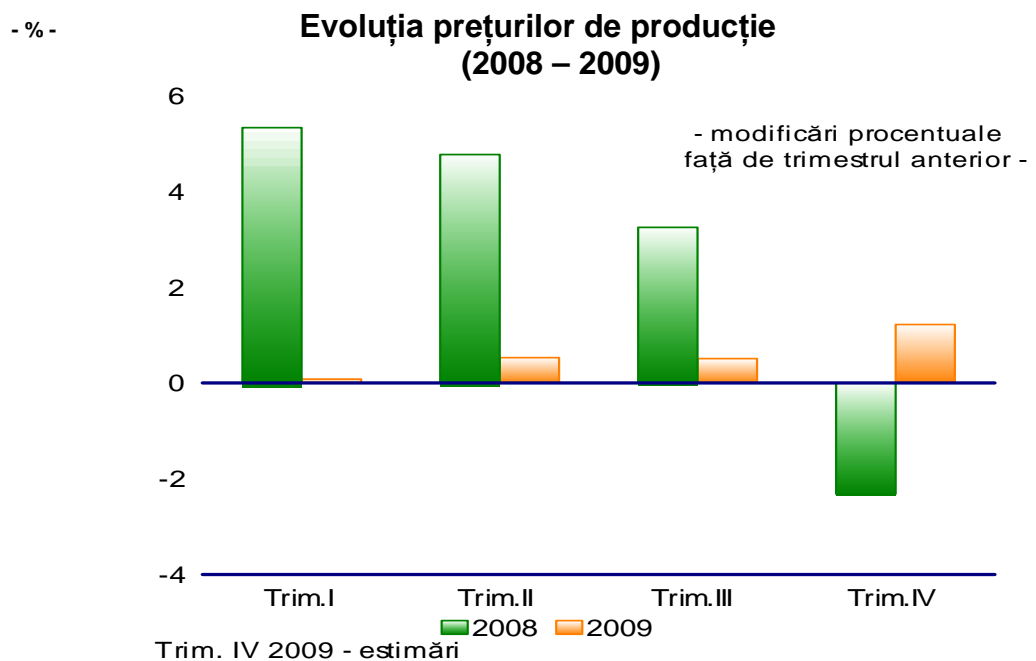
Ponderea creditelor restante în total credite

	trim. I %	trim. II %	trim. III %	trim. IV %
2008	0,83	0,95	1,10	1,44
2009	2,19	2,76	3,25	3,6

Din datele furnizate de agenții economici se poate observa, de la începutul anului, că ponderea creditelor restante în totalul creditelor a crescut substanțial comparativ cu anul trecut. Această evoluție se datorează faptului că o parte din întreprinderi nu reușesc încă să treacă peste criza financiară, existând probleme de lichiditate în sistem. În continuare, și pentru trimestrul IV se așteaptă ca ponderea creditelor restante în volumul creditelor totale să crească.

Prețurile de producție

În ceea ce privește prețurile producției industriale, acestea au înregistrat în perioada ianuarie – septembrie 2009 o creștere de 1,82% față de perioada similară a anului trecut (majorarea componentei interne fiind mai mare, și anume 2,42%) și cu 3,54% în luna septembrie 2009 față de decembrie 2008.

Anchetele de conjunctură prevăd pentru trimestrul IV al anului curent un ritm mediu lunar al prețurilor de producție de circa 0,4%, ritm superior celui înregistrat în perioada octombrie - decembrie 2008 (-1,5%), precum și celui din trimestrul III al anului curent (0,12%).

Astfel, se poate estima o majorare a prețurilor de producție, la nivelul lunii decembrie 2009 față de decembrie 2008, de circa 4,7%, iar ca medie anuală o creștere de circa 2%.